

Februar 2026

NOTAT

Den parlamentariske situation efter udskrivelsen af valg

1. Regeringen og ministrenes aktiviteter

1.1. Udskrivelse af folketingsvalg betyder ikke statsretligt nogen ændring i regeringens beføjelser. Regeringen er ikke et forretningsministerium i grundlovens forstand.

Som det bl.a. fremgår af betænkning nr. 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand, har der imidlertid udviklet sig en praksis, hvorefter regeringen, når valg er udskrevet, udviser tilbageholdenhed i sager, der indeholder væsentlige politiske beslutninger, selv om den formelt ikke er et forretningsministerium. Tilsvarende udvises tilbageholdenhed i forhold til administrative beslutninger af større rækkevidde, selvom disse ikke i sig selv er politisk kontroversielle.

Efter praksis bør der således ikke fremlægges regeringsinitiativer, nedsættes udvalg, kommissioner og lignende eller beskikkes medlemmer til udvalg mv. Der bør som udgangspunkt heller ikke afholdes møder i allerede nedsatte udvalg mv., og medarbejdere i ministerierne bør hverken deltage i eksterne drøftelser vedrørende emner af politisk karakter eller sekretariatsbetjenes udvalg mv. bestående af eksterne repræsentanter, der drøfter sådanne emner. Endvidere bør der ikke ske udnævnelse af højere embedsmænd (svarende til lønramme 37 og op i departementerne). Der bør heller ikke besættes stillinger, hvor der er tale om kongelig udnævnelse (i departementerne og i den øverste ledelse i styrelserne) eller hvor udnævnelsen forudsætter behandling i regeringens ansættelsesudvalg. Særlige forhold kan dog gøre sig gældende, herunder i forhold til forlængelse af tidsbegrænsede ansættelser. Desuden bør der ikke ansættes ministersekretærer.

Dernæst bør ministrene heller ikke deltage i indvielsen af nye institutioner eller holde tale som minister – i modsætning til som partipolitikere – på konferencer eller lignende, ligesom ministrene ikke bør deltage i prisoverrækkelser og lignende. En minister kan dog efter en konkret vurdering i sin egenskab af

minister deltage i arrangementer, der kan siges at have en ceremoniel, men ikke politisk, karakter, f.eks. visse mindehøjtideligheder.

Efter omstændighederne vil en minister kunne deltage i arrangementer planlagt forud for udskrivelse af valg i sin egenskab af partipolitiker i stedet for i sin egenskab af minister. Embedsværkets bistand i forbindelse med ministerens deltagelse i arrangementer i sin egenskab af partipolitiker vil dog være begrænset til praktiske forhold, jf. pkt. 3.1 nedenfor.

Invitationer eller programmer til konferencer eller lignende bør ikke udsendes.

Herudover bør der som udgangspunkt ikke foretages undertegnelse af konventioner eller lignende.

Ministerrejser og besøg af udenlandske kolleger bør heller ikke gennemføres, medmindre særlige forhold gør sig gældende, jf. nedenfor.

Det bemærkes, at der i valgkampsperioden ikke afholdes ministermøder, koordinationsudvalgsmøder, økonomiudvalgsmøder eller møder i regeringens ansættelsesudvalg, herunder eventuelle forberedende embedsmandsmøder, medmindre det er nødvendigt under hensyn til embedsforretningers uforstyrrede førelse, jf. herom umiddelbart nedenfor.

1.2. Den nævnte tilbageholdenhed i forhold til ovennævnte sager gælder ikke de sager, som selv et forretningsministerium ville kunne ekspedere, altså hvad grundloven kalder "embedsforretningernes uforstyrrede førelse". Herved forstås uopsættelige opgaver eller andre opgaver, som ministeren fortsat nødvendigvis vil skulle udøve som forvaltningschef eller regeringsmedlem. Af politiske grunde bør ministeren dog, selv i disse tilfælde, udvise ekstra forsigtighed.

Som anført i betænkning nr. 1443/2004, side 147, omfatter tilbageholdenheden ikke sager, der f.eks. på grund af deres karakter nødvendigvis må ekspederes. En minister kan således træffe afgørelse i konkrete sager, der er uopsættelige, og kan f.eks. deltage i møder i Rådet (EU's ministerråd). I den forbindelse kan desuden fremhæves, at det i praksis f.eks. har været nødvendigt at ekspedere sager på det udenrigspolitiske område, hvor det kan være nødvendigt, at den eller de relevante ministre og ministerier agerer med henblik på at varetage rigets udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske interesser (og i den forbindelse også foretager de nødvendige nationale dispositioner, f.eks. parlamentarisk ved

inddragelse af Udenrigspolitisk Nævn eller forelæggelse af aktstykker for Finansudvalget, og den nødvendige kommunikation til offentligheden). Det bemærkes i den forbindelse, at det i lyset af den aktuelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation må forventes, at der vil opstå sådanne situationer, hvor det må anses for nødvendigt at agere.

2. Aktiviteter i forhold til Folketinget

2.1. Der er ikke noget formelt krav om, at arbejdet i Folketingssalen standser ved udskrivelse af valg, men i praksis vil dette være tilfældet, medmindre helt særlige forhold nødvendiggør, at der afholdes møder. Dette medfører således også, at de af ministerens aktiviteter, som knytter sig til møder i salen, normalt vil blive indstillet, når valg er udskrevet.

2.2. Efter grundlovens § 41, stk. 4, bortfalder alle forslag til love og andre beslutninger, der ikke er endeligt vedtaget, ved nyvalg. Et lovforslag, der er vedtaget ved tredjebehandling i Folketinget, bortfalder ikke ved nyvalg, men kan (fortsat) stadfæstes inden for den i grundlovens § 22 fastsatte 30 dages frist.

2.3. Efter Folketingets forretningsorden kan der hverken stilles skriftlige eller mundtlige § 20-spørgsmål, efter valg er udskrevet.

§ 20-spørgsmål, som er stillet inden valgets udskrivelse, bortfalder imidlertid først ved valgets afholdelse, og disse vil således i princippet skulle besvares. I praksis vil dette alene gælde de skriftlige spørgsmål. Ved besvarelsene er ministrene i den givne situation berettiget til at tage de nødvendige politiske hensyn.

Eftersom § 20-spørgsmål skal vedrøre en ministers holdning til eller opfattelse af et offentligt anliggende, bør embedsværket som udgangspunkt være tilbageholdende med at medvirke til besvarelsen af § 20-spørgsmål. Der henvises i øvrigt til pkt. 3 nedenfor om embedsværkets bistand efter udskrivelse af valg.

Det henstilles på den baggrund, at § 20-spørgsmål besvares med følgende formulering:

”Da der er udskrevet valg til Folketinget, finder jeg det rigtigst at være tilbageholdende med som minister at besvare folketingsspørgsmål om min politiske holdning.

Jeg finder i overensstemmelse hermed, at det er rigtigst ikke at besvare spørgsmålet.”

2.4. I modsætning til § 20-spørgsmål kan der i princippet stilles såvel samrådsspørgsmål som skriftlige udvalgsspørgsmål efter valgets udskrivelse. Det er principielt også muligt for et udvalg at fastholde samrådsspørgsmål, som er stillet før valgets udskrivelse, herunder fastholde afviklingen af samråd som er aftalt før valgets udskrivelse. Det er med andre ord op til det enkelte udvalg, om arbejdet skal indstilles. I praksis stilles eller fastholdes imidlertid ingen eller kun meget få spørgsmål og samråd efter valgets udskrivelse, og ministeren vil ofte vælge ikke at besvare disse.

I forhold til udvalgsspørgsmål, der er stillet inden valgets udskrivelse, vil en minister også oftest vælge ikke at besvare disse.

Såfremt et udvalg fastholder, at der efter valgets udskrivelse skal afvikles et samråd, som ikke alene angår rent administrative eller mere tekniske forhold, men vedrører en ministers holdning til eller opfattelse af et offentligt anliggende eller vedrører forhold, som kan blive et tema i valgkampen, bør embedsværket være tilbageholdende med at medvirke til besvarelsen. Der henvises i øvrigt til pkt. 3 nedenfor om embedsværkets bistand efter udskrivelse af valg. Det henstilles på den baggrund, at sådanne spørgsmål besvares ved, at vedkommende minister sender et brev til det pågældende udvalg med f.eks. følgende formulering:

”Samrådsspørgsmålet angår [min politiske holdning (til en konkret sag)]/[forhold, som har givet anledning til betydelig politisk debat (og har givet medlemmer af Folketinget anledning til at udtrykke kritik)].

Da der er udskrevet valg til Folketinget, finder jeg det – under hensyntagen til princippet om embedsværkets partipolitiske neutralitet – rigtigst at være yderst tilbageholdende med som minister at besvare spørgsmål vedrørende forhold af denne karakter.

Jeg agter på denne baggrund ikke at besvare samrådsspørgsmålet stillet til mig som xx-minister på nuværende tidspunkt. Hvis spørgsmålet på ny stilles til mig som minister, efter at der har været afholdt valg til Folketinget, vil jeg naturligvis besvare spørgsmålet.”

Der kan i øvrigt være andre situationer, hvor ministre som led i førelse af regeringen selv er interesseret i at gennemføre et udvalgsarbejde, f.eks. i Finansudvalget eller Europaudvalget. Ministrene kan i sådanne situationer vælge selv at tage sagen op over for udvalgene eller gøre dette via regeringspartiernes repræsentanter i udvalgene.

2.5. Særligt for så vidt angår Europaudvalget bemærkes, at den sædvanlige procedure i al væsentlighed følges i perioden mellem udskrivelse og afholdelse af valg. Således forelægges EU-sager for Europaudvalget på møder i Europaudvalget. Tilsvarende oversendes skriftligt materiale til Europaudvalget, herunder også mødeforberedende dokumenter (aktuelle notater, grundnotater mv.), som angår rådsmøder.

3. Embedsværkets bistand efter udskrivelse af valg

3.1. I den udstrækning ministeren fortsat kan udøve sine funktioner som minister, kan embedsværket yde bistand i forbindelse med ministerens varetagelse af disse funktioner.

Princippet om embedsværkets partipolitiske neutralitet fremstår imidlertid med særlig betydning, når der er udskrevet folketingsvalg, og der bør derfor udvises særlig opmærksomhed med henblik på at sikre, at embedsværkets bistand både er og fremstår partipolitisk neutralt. I tilknytning hertil bemærkes, at når der er udskrevet folketingsvalg, kan embedsværket alene udarbejde materiale og – som udgangspunkt – alene udlevere tidligere udarbejdet materiale til ministeren, når dette sker til brug for varetagelsen af opgaver forbundet med ministerfunktionen.

Embedsværket kan selvsagt ikke yde bistand i forbindelse med ministerens valgkamp. Embedsværket (almindeligvis ministersekretariatet) kan dog yde bistand til praktiske forhold, f.eks. tilrettelæggelse og koordinering af forholdet mellem ministerens opgaver som minister og ministerens kampagnearrangementer, herunder i form af førelse af ministerens kalender. Desuden kan der, efter at der er udskrevet valg til Folketinget, efter de almindelige retningslinjer afholdes udgifter til ministerens transport.

Det bemærkes, at eventuelle links på ministeriernes hjemmesider og profiler på sociale medier til ministerens private (partipolitiske) profiler på sociale medier mv. skal fjernes straks efter, at der er udskrevet valg.

Embedsværkets bistand i perioden umiddelbart efter et folketingsvalg vil i øvrigt afhænge af den parlamentariske situation. I tilfælde af regeringens afgang vil den afgående regering i perioden indtil dannelsen af en ny regering være et forretningsministerium, der i henhold til grundlovens § 15, stk. 2, 3. pkt., kun kan foretage sig, hvad der er fornødent til embedsforretningernes uforstyrrede førelse, og embedsværket bør derfor kun medvirke til handlinger, der ikke indeholder væsentlige politiske beslutninger.

Embedsværket kan dog yde bistand til praktiske forhold relateret til ministerens fratreden, herunder f.eks. ved overførsel af private oplysninger (privat korrespondance, kalender- og kontaktoplysninger, fotos, musik mv.) fra computere og mobile enheder, som leveres tilbage til ministeriet.

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand, især pkt. 5.2.3 og 6.2.5.1.

3.2. Hvad særligt angår embedsmænd ansat som særlige rådgivere, kan der henvises til Medarbejder- og Kompetencestyrelsens vejledning fra februar 2026 om ansættelse og opsigelse af særlige rådgivere. Det fremgår bl.a. af denne vejledning, at den særlige rådgivers ansættelse ophører (med 6 måneders varsel) ved udskrivelse af folketingsvalg, og at den særlige rådgiver fritstilles i perioden. Ved afholdelse af barsel eller planlagt barsel gælder særskilte regler ved opsigelse og fritstilling. Efter opsigelse må vedkommende herefter ikke længere have sin daglige gang i ministeriet.

Det bemærkes, at der imidlertid ikke er noget til hinder for, at den særlige rådgiver – hvis denne f.eks. ansættes i ministerens parti eller som ministerens personlige rådgiver under valgkampen – deltager i møder mv. i ministeriet som ministerens gæst. Der er i øvrigt ikke begrænsninger i, hvad de særlige rådgivere kan beskæftige sig med i den periode, hvor de er fritaget for arbejdet.

I lighed med, hvad der er tilfældet i forhold til fratrædende ministre, jf. pkt. 3.1 ovenfor, kan ministeriet hjælpe de særlige rådgivere med at overføre private oplysninger fra computere og mobile enheder, som leveres tilbage til ministeriet i forbindelse med, at de særlige rådgivere fritstilles.

Opmærksomheden henledes i den forbindelse på, at Justitsministeriets retningslinjer for statslige myndigheders opbevaring af SMS-beskeder mv. bl.a. indebærer, at særlige rådgiveres arbejdsrelaterede SMS-beskeder mv. fortsat skal opbevares efter telefonskift eller fratredelse.

4. Tvivlsspørgsmål

Eventuelle tvivlsspørgsmål med hensyn til, hvorledes ministerierne bør forholde sig, kan forelægges for Statsministeriet (Juridisk Afdeling).